

Proiectanți și funcționari, într-o relație inevitabilă de care depinde construirea

prof.dr.arh. Șerban Țigănaș

prof. dr. arh. Șerban Țigănaș

Care sunt principalele deficiențe ale relației proiectanți-autorități?

După cum este pusă întrebarea simțim că există probleme. De fapt, procedura de autorizare a construcțiilor este de ani de zile pe lista de remedieri necesare pentru a avea predictibilitate în investiții, tratament egal pentru toți solicitanții, transparență și calitate a actului administrativ.

De aproape 25 de ani de când a fost creat Ordinul Arhitecților din România, această relație a fost considerată de membri ca una fundamentală care trebuie ameliorată, sau chiar radical schimbată, după unele opinii. Corect ar fi să o tratăm din ambele sensuri. Arhitecții, colaboratorii lor și clienții pentru care toți aceștia lucrează se plâng, și pe bună dreptate, că procesele administrative sunt mult prea lente, întârziate față de prevederile legale pentru termene, netransparente, pline de solicitări suplimentare care apar pe parcurs, iraționale, cu greșeli în emiterea actelor și așa putea continua...

Inspectorii din administrație, funcționarii, arhitecții șefi se plâng de calitatea documentațiilor care le sunt supuse evaluării spre aprobare și autorizare, invocând omisiuni, neprofesionalism și în anumite situații chiar și trișuri deliberate, despre care am scris în urmă cu câțiva ani pe larg într-un alt articol,

Se discută serios despre o reformă a administrației, din perspectiva guvernamentală, cu scopul de a ușura povara bugetară. De o bună parte din cei care lucrează în toate primăriile și consiliile județene din țară, dar și în toate entitățile cu competențe de avizare în procesele de aprobare și autorizare, depinde construirea. Voi încerca să răspund astăzi întrebărilor primite din partea ARENEI Construcțiilor, legate de relația dintre proiectanți și autorități. Sunt patru întrebări clare pe care o să le tratez pe rând.

care merită poate recitat, pentru că lumea nu s-a schimbat radical de atunci.

Problema relației, adică răspunsul meu la întrebare, este faptul că ambele categorii au dreptate.

Atât unii, cât și ceilalți comit greșeli care costă întreg procesul și care nu pot fi văzute doar ca excepții într-un mediu așezat, de calitate și tratat cu profesionalism. Bineînțeles că este departe de mine o tentativă de generalizare. Ceea ce pot, însă, să afirm cu

fermitate, bazându-mă și pe propriile interfețe cu administrațiile din multe locuri din România, este faptul că au standarde diferite, proceduri și performanțe diferite, atât în bine, cât și în rău.

Aceasta este în mod evident o mare problemă. Nu se pot solicita pe baza unei aceleași legislații și cadru normativ documente și studii diferite pentru probleme similare sau chiar identice. Nu este normal ca autorități din județe diferite să trateze proiectele diferit, interpretând diferit aceleași prevederi normative și legale. Cred că această unitate este una dintre problemele relației de care vorbim.

O alta este, fără îndoială, cea cu care am și început discuția, timpul de eliberare a răspunsurilor, adică a certificatelor, avizelor și autorizațiilor.

Acesta depinde foarte mult de doi factori: modul în care entitățile administrative s-au organizat pentru a trata aceste procese în raport cu încărcarea periodică diferită, de altfel foarte cunoscută statistic, de la regiune la regiune, de la UAT la UAT și în ce mod anumite persoane cheie din structură, juristul, arhitectul șef, primarul sau președintele, care au semnăturile și responsabilitatea ultimă a unor acte, se implică în rezolvarea lor.

O a treia problemă este amânarea deciziilor și corespondența dintre autorități și solicitanți, care de multe ori este neclară și uneori încărcată cu solicitări injuste. Sistemul de audiențe la diferiții piloni ai procesului, creat special pentru a rezolva problemele particulare sau complicate, nu le rezolvă de fapt. Aș mai menționa faptul că există destul de răspândită o anumită fugă de responsabilitate în administrație, combinată cu supraîmplinirea șefilor în decizii și la nivelurile inferioare celor care le sunt alocate prin posturile pe care le ocupă.

În sfârșit, așa stând lucrurile, cei din ambele "tabere" au dezvoltat măsuri menite să îi apere sau să le dea câștig de cauză.

Vreau să menționez aici doar o tehnică pe care am văzut-o în planurile urbanistice realizate de anumiți autori: supraîncărcarea cu informații, legende, cote, calcule și indicatori nenecesari, astfel încât totul pare foarte studiat, complet, dar imposibil de citit și neadecvat scopului documentației respective.

Mai mult, am văzut nenumărate documentații, tot de urbanism, în care ceea ce este desenat în planșele de reglementări nu corespunde cu ceea ce este scris în regulamentele propuse. Aș putea continua, dar trec la următoarea întrebare.

Ce lipsește cel mai tare din această relație dintre proiectanți și autorități?

Poate e momentul în care să spun că există administrații extrem de performante, în care relația pe care o discutăm acum funcționează bine și s-au făcut pași importanți pentru a o optimiza. Au apărut modele de bune practici care încep să fie preluate.

De aici deduc că unul dintre lipsurile cele mai importante este dorința de a remedia această relație, bineînțeles, din ambele părți.

Necesitatea de a discuta cu folos, de a identifica problemele și a inventa și adopta măsuri corective este primul pas. Dialogul continuu și comunicarea eficientă, adică urmată de acțiuni, cred că sunt lipsurile cele mai importante. Acolo unde toți sunt nemulțumiți, dar la nivel de organizație, instituție sau comunitate subiectul nu se discută și nu este recunoscut, șansele de ameliorare a situației sunt practic nule.

Aș mai putea spune că altă lipsă foarte mare este digitalizarea, proces început din cauza pandemiei, dar nefinalizat și neaplicat cu succes decât în foarte mică măsură, deci cu efecte nesemnificative la nivelul întregii țări. De ce? Se știe. Este dificil, necesită muncă profesională, schimbare de atitudini și chiar competențe noi pentru unii și creează transparență, care nu este dorită de toată lumea,

lucru pe care nu mai trebuie să îl explic. Trec la următoarea întrebare.

Care sunt efectele acestor deficiențe legate de relația dintre proiectanți și autorități?

Efectele se adună în rezultanta actului construirii, adică în calitatea mediului construit pe care îl avem și care se modifică cu fiecare nou proiect, în bine sau în rău, oferind o rezultantă generală locală, regională sau națională, care nu este neapărat așa cum ne-o dorim și cum o merităm.

Calitatea actului administrativ, satisfacția cetățenilor, a investitorilor, a beneficiarilor clădirilor și a spațiilor publice depind de calitatea actelor administrative, e clar. Efectele deficiențelor relației despre care vorbim conduc la lipsa de predictibilitate în investiții, care la rândul său duce la pierderea de finanțări și la creșterea costurilor pentru utilizatorii finali și societate.

Sunt probleme grave pentru toate domeniile de activitate care depind de infrastructura specifică. Nu mai vorbesc de efectul final cel mai teribil, pierderea populației care preferă să trăiască, studieze, lucreze sau să își petreacă vacanțele altundeva, cu totul altundeva. Și am ajuns la ultima întrebare.

Cum ar putea fi rezolvate aceste probleme?

Rezolvările au mai mulți factori catalizatori. Unul foarte important este voința politică la nivel central și local, cele două fiind

convergente. Altul este cel al identificării bunelor practici și a preluării lor prin generalizare și adaptare. Altul este, evident, așa cum am mai spus, digitalizarea eficientă și completă. Colaborarea dintre funcționarii publici și organizațiile profesionale în formă continuă și eficientă. Văd posibile și chiar necesare parteneriate formale susținute de activități atât formale, cât și informale care să îi implice pe cei care pot rezolva aceste probleme. Ne mai poate ajuta media, care trebuie să reflecte ceea ce se întâmplă în comunități și politicienii, dar nu numai opoziția critică la adresa puterii.

*

O concluzie constructivă este binevenită: relația se poate ameliora, sunt atâtea exemple care demonstrează asta. Administrațiile sunt în evident proces de profesionalizare și nu de deprofesionalizare. Proiectanții se împart și ei în profesioniști experimentați, cu reputație în procesele de autorizare și cei care reușesc să contracteze multe lucrări pe baza altor atuuri, cum ar fi prețul scăzut și percepția că sunt ancorați în sistem și agreeți, ceea ce se traduce prin rata de succes în procesele de autorizare. Și aici mai e mult de lucrat.

Închei cu o sugestie: se pot face cursuri de dezvoltare profesională continuă pe subiect, cu participarea reprezentanților din administrație, se pot publica ghiduri care să îi ajute deopotrivă pe unii și pe ceilalți să-și facă treaba mai bine. OAR are asemenea obiective și ele pot fi amplificate. ■